

Juhend täienduskoolituse hanke kvaliteedikriteeriumite sõnastamiseks ja hindamiseks

ESMANE VERSIOON

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti
tuleviku heaks

EKKA

Projekti tegevusi rahastatakse ESF-i programmi „Täiskasvanuhariduse edendamine ja õppimisvõimaluste avardamine“ tegevuse 6.5. „Täiskasvanute täienduskoolituse kvaliteedi arendamine“ raames.

Autorid: Jana Tondi, Katri Samarütel, Raul Ennus, Rene Pilleesson, Tiia Ristolainen, Tõnu Armulik

Sisukord

I Lähteülesanne ja eesmärk.....	3
II Koolitushanke protsess, soovitud kvaliteedikriteeriumite koostamiseks ning nende hindamiseks	4
1. Koolitusvajaduse analüüs ja lähteülesande kirjeldamine	5
2. Koolitusteenuse eeldatava maksumuse koostamine	6
3. Koolitusteenuse vastavustingimuste määratlemine	6
3.4. Võimalikud vastavustingimused.....	7
4. Kvalifitseerimistingimuste seadmine pakkujale	9
4.4. Võimalikud kvalifitseerimistingimused.....	10
5. Hindamiskriteeriumite kehtestamine	11
5.11. Võimalikud hindamiskriteeriumid	13
6. Pakkumuse hindamine	20
6.4. Kulu hindamine.....	20
III Näited hangetest	23
IV Muid juhendeid ja abimaterjale.....	24
Lisa 1. Pakkumuse detailse maksumuse näidisvorm.....	25

I Lähteülesanne ja eesmärk

Elukestev õpe ja täienduskoolitustel osalemine on üha kasvav trend. Selleks, et õppija saaks parima võimalikust haridusest, mis vastaks tema võimekusele ja vajadustele, on oluline, et koolitusvajadus oleks põhjalikult analüüsitud ja koolitustellimus mõistlikult koostatud. See loob eeldused, et täienduskoolitusasutused saaksid pakkuda kvaliteetset ja asjakohast koolitusteenust.

Kvaliteetne koolitus lähtub õppijast ja seab keskmesse õppimise, et toimuksid muutused õppija teadmistes, oskustes, hoiakutes ja käitumises. Õppimise tulemusel peaks sündima lisandväärtus, mis on oluline nii õppijale endale, organisatsioonile, kus ta töötab, kui ka ühiskonnale tervikuna. Et seda saavutada ja seejuures tagada õppijate, koolituste tellijate ja kogukonna rahulolu koolitustega, tuleb kindlustada ligipääs kvaliteetsetele koolitustele, mis arvestavad nii muutuva tööjõuturu nõudmiste kui ka õppijate ootuste ja vajadustega.

Täienduskoolituste kvaliteedi edendamiseks ja täiskasvanute koolituse seaduse (TäKS) nõuete tõhusamaks täitmiseks andis Haridus- ja Teadusministeerium (HTM) Eesti Kõrg- ja Kutsehariduse Kvaliteediagentuurile (EKKA) ülesande töötada välja täienduskoolituse kvaliteedi hindamise süsteem. Eesmärk oli, et loodav süsteem motiveeriks täienduskoolitusasutusi pakkuma koolitusi, mis oleksid kvaliteetsed, vastaksid õppija vajadustele ja võimetele ning tööturu ootustele. Kuigi loodava süsteemi põhifookus on täienduskoolitusasutustel ja kvaliteetse koolitusteenuse pakkumisel, siis samaväärselt oluline on toetada koolituste tellijate oskusi kvaliteetse ja asjakohase koolituse hankimisel ja nende nõudlikkuse kasvul koolituse kvaliteedile, et õppijad saaksid parima võimalikust haridusest.

Tellijate toetamiseks kvaliteetsete koolituste hankimisel moodustas EKKA töörühma, kuhu kuuluvad suurimate pakkujate ja hankijate esindajad. Töörühma ülesandeks sai:

- töötada välja juhendmaterjal, mis annab soovitusi täienduskoolituse hangete/konkursside kvaliteedikriteeriumite seadmiseks ja nende hindamiseks;
- piloteerida väljatöötatud kriteeriumeid ja nende hindamisviise ning selle tulemusel neid täiendada.

See juhend on töörühma töö ja kogemuste vili. Juhendi koostamisel oli meie eesmärk pakkuda tuge koolituste hankijatele kvaliteetsete koolituste hankimisel. Juhend annab ülevaate koolituse hankimise protsessist ning selle keskmes on soovitusel nii koolitusvajaduse analüüsiks, kvaliteedi määratlemiseks, kvaliteedikriteeriumite sõnastamiseks kui ka nende hindamiseks. Juhendi lõpuosas on toodud viited hanke näidistele, mis olid juhendi koostamisel abiks, samuti viited kvaliteedialastele juhendmaterjalidele. Juhend sisaldab põhimõtteid, mis on rakendatavad iga koolitushanke puhul sõltumata koolitusteenuse summa suuruselt, olgu siis tegemist kolme võrdleva pakkumise või mahukama interdistsiplinaarse koolituse hankega.

II Koolitushanke protsess, soovitud kvaliteedikriteeriumite koostamiseks ning nende hindamiseks

Riigihanke (edaspidi hange) läbiviimise protsess ja juhised on välja toodud [riigihangete seaduses](#). Riigihangete seaduse üldpõhimõtted annavad selge raami sellest, millest koolitusteenuse hankimisel lähtuda. Need üldpõhimõtted läbivad ka juhendit ja on järgmised:

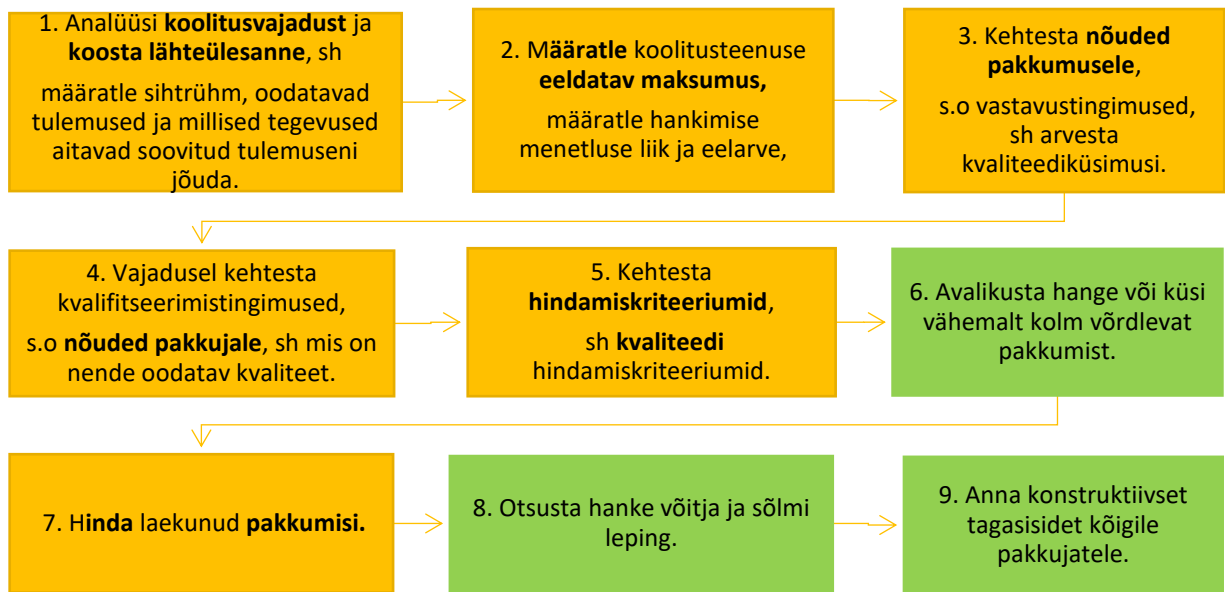
- 1) hankija tegutseb hanke korraldamisel **läbipaistvalt, kontrollitavalt ja proportsionaalselt**;
- 2) hankija **kohtleb kõiki isikuid**, kelle elu- või asukoht on Eestis, mõnes muus Euroopa Liidu liikmesriigis, muus Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigis või Maailma Kaubandusorganisatsiooni hankelepinguga ühinenud riigis, **võrdselt** ja jälgib, et **kõik isikutele seatavad piirangud ja kriteeriumid oleksid hanke eesmärgi suhtes proportsionaalsed, asjakohased ja põhjendatud**;
- 3) hankija tagab konkurentsi efektiivse ärakasutamise hankel, kusjuures avalik-õigusliku juriidilise isiku või **avalikke vahendeid** kasutava eraõigusliku isiku osalemine hankes **ei tohi moonutada konkurentsi** tema poolt avalike vahendite kasutamise tõttu;
- 4) hankija **väldib** konkurentsi kahjustavat **huvide konflikti**;
- 5) hankija kasutab rahalisi vahendeid säästlikult ja otstarbekalt, sõlmib hankelepingu **parima võimaliku hinna ja kvaliteedi suhte alusel** ning viib hanke läbi **mõistliku aja jooksul**. NB! Säästlik raha kasutamine ei pruugi tähendada, et kõige säästlikum pakkumus on odavaim pakkumus. Säästlikkus tekib kvaliteedi ja hinna suhtest – ka kõige kallim pakkumus võib olla kokkuvõttes kõige säästlikum, kuna koolituse väärtus on suurem kui odavamate pakkumustel.

Koolitusteenuse hankimisel soovitame endalt pidevalt küsida, kas ja kuidas ma neid üldpõhimõtteid hankimisel arvestan.

Enamasti koostab iga asutus lähtuvalt riigihangete seadusest oma hangete läbiviimise protsessi ja juhendi, mis sätestab koolitusteenuse hankimise põhimõtted. Selleks, et saada kvaliteetset koolitusteenust¹, on oluline pöörata tähelepanu nii koolitushanke kvaliteetsele läbiviimisele (jälgitakse sise-eeskirju ja läbiviimine on kontrollitav) kui sisu kvaliteedile. Siinkohal on toodud üldiselt koolitushanke läbiviimise protsess (vt joonis 1), mida soovitame lisaks riigihanke seaduse põhimõtete järgimisele koolitushanke läbiviimisel silmas pidada.

---

¹ Hankelepingu esemena käsitleme käesolevas juhendis koolitusteenust.

Joonis 1. Koolitushanke protsess

Järgnevalt on joonisel 1 esitatud koolitushanke erinevaid etappe. Need etapid, mis on märgitud kollastes kastides, on juhendis selgitatud detailsemalt.

1. Koolitusvajaduse analüüs ja lähteülesande kirjeldamine

1.1. Kaardistage koolitusvajadus ja määratlege sihtrühm. Selgitage välja, mis on probleem või kitsaskoht, mida soovitakse lahendada, või arenguvõimalus, mida kasutada, ning analüüsige, milliseid sekkumisi on mõistlik rakendada, et probleemi lahendada või muudatust käivitada. Kui üks võimalikest sekkumistest on koolitus, siis määratlege, kes on koolituse sihtrühm.

1.2. Kirjeldage oodatavad tulemused. Mis peaks peale koolitust muutuma? Kirjeldage võimalikult konkreetselt, millist muudatust inimeste käitumises ja/või organisatsiooni toimimises soovite saavutada.

NB! Muutus ei pruugi toimuda kohe peale koolitust, vaid tavaliselt 3-12 kuu jooksul peale koolituse toimumist.

1.3. Määratlege, millised tegevused aitavad tulemusteni jõuda. Koolitus on vaid üks samm muudatuste rakendamisel. Missuguseid tegevusi on veel vaja, et soovitud muutus toimuks? Kuidas tagada nende kvaliteetne ja eesmärgipärane elluviimine? Koolitusele võivad eelneeda või järgneda erinevad tegevused, et soovitud muutus oleks tulemuslik. Järgnevalt on toodud mõned **näited eel- ja järeltegevustest**.

Eeltegevused: Mõelge, kas sihtrühma, valdkonna või koolituse sisu osas on vaja teha eeluuringut? Kas koolitaja peaks kohtuma õppijate ja/või nende juhtidega, tellija esindajatega, et läbi arutada ootused ja vajadused ning kokku leppida eesmärgid? Kas osalejatele võiks koolitaja anda iseseisva töö, mis aitab koolitajal ja osalejatel paremini tänast olukorda ja koolitusteenuse vajadust mõista?

Järeltegevused: Määratlege, kuidas koolitusel saadud uusi teadmisi ja oskusi koolituse järgselt kinnistada ja organisatsioonis rakendada? Milliseid tegevusi selleks peaks tegema ja kes vastutab nende elluviimise eest? Kas koolitaja(te)lt on vaja täiendavaid konsultatsioone (nt tagasiside koolitusjärgsetele õppijate töödele) või tuleks näiteks ettevõttes/asutuses muudatusi planeerida (protsessid, tööülesanded vms)? Kuidas tagada, et jõutakse oodatud tulemuseni?

1.4. **Määratlege, millist koolitusteenust hangitakse.** Kas hangitakse ainult koolitamist või koolitust koos korraldusega ning kas koolitusteenus sisaldab ka järeltegevusi. Vastavalt sellele tuleks ka nõuded ja soovid lähteülesandes sõnastada.

1.5. **Kaasake hanke teema spetsialistid.** Hanke lähteülesande koostamise faasis kaasake nii täiendusõppe kui erialase pädevusega inimesed, sh sihtrühma otsesed juhid, personalivaldkonna inimesed, vajadusel ka teised (välised) eksperdid. Soovitame samu spetsialiste kaasata ka pakkumuste hindamisesse, et tagada ootustele vastava kvaliteediga koolituse hankimine.

2. Koolitusteenuse eeldatava maksumuse koostamine

2.1. **Määratlege koolitusteenuse eeldatav maksumus.** Hanke korraldamisel on hankijal enne hanke alustamist vaja määrata koolitusteenuse eeldatav maksumus. Koolitusteenuse eeldatavast maksumusest lähtuvalt selgub hankijale hanke menetluse liik (hinnapakumiste küsimine, lihthankemenetlus, avatud hankemenetlus jne) ja sellest tulenevad nõuded hanke alusdokumentidele, pakkumuse esitamise ajale jm.

2.2. **Arvestage turuolukorda.** Koolitusteenuse eeldatava maksumuse määramisel tuleb hankijal arvesse võtta reaalsed turuolukorda ehk mis hinnaga tüüpiliselt hangitavaid koolitusi turul pakutakse ning jälgida, et koolituse eeldatav maksumus ei ületaks tema rahalisi vahendeid.

2.3. Koolitusteenuse eeldatava maksumuse määramisel on hankijal võimalik konsulteerida potentsiaalsete pakkujate ja teiste hankijatega.

Soovitus

Uurige riigihangete registris, kas mõni teine hankija on varem sarnast koolitusteenust ostnud. Vahel võib olla mõistlik võtta ühendust teiste sarnast teenust ostnud asutustega, et õppida nende kogemusest. Samuti on hankijal õigus korraldada turu-uuring, et määrata täpsem eelarve ning koguda ideid nõuete kehtestamiseks. Turu-uuringu läbiviimisele kehtivad nõuded on kirjeldatud riigihangete seaduses (RHS § 10). Näiteks turu-uuringu läbiviimiseks võib saata hanke alusdokumendid valdkonnas tunnustatud ettevõtetele arvamiseks. Tagasiside turult aitab koolitusteenuse fookust ja lähteülesannet seada, eelarvet koostada ja määratleda millise hankega saab tegu olema (lihthange vms).

3. Koolitusteenuse vastavustingimuste määratlemine

3.1. **Kehtestage nõuded pakkumusele, s.o vastavustingimused.** Määratlege ja kirjeldage nõuded ostetavale koolitusteenusele.

3.2. Tagamaks, et koolitusteenuse eesmärk saab täidetud ning esitatud pakkumused oleksid võrreldavad, tuleb hanke alusdokumentides **kehtestada kohustuslikud vastavustingimused**, mis on kõigile pakkujatele võrdselt täitmiseks. Nende tingimuste täitmata jätmisel ei ole hankijal võimalik teenust osta.

3.3. **Hankijal on võimalus kvaliteedi tagamiseks seada pakkumusele konkreetsed kvaliteedinõuded vastavustingimustena või siis kirjeldada detaile hindamiskriteeriumite juures.** Teine lähenemisviis annab pakkujatele võimaluse pakkuda suuremat väärtust ning nutikaid lahendusi, mida hankija ei oska ise ette näha.

3.4. Võimalikud vastavustingimused

- 3.4.1. **Koolitajate pädevus.** Koolitajate pädevuse nõuete kehtestamisel tuleb silmas pidada, kas esitatud nõuded on kooskõlas ehk proportsionaalsed ostetava koolitusteenusega. Näiteks, kui ostetakse koolitust, mis ei nõua teaduskraadiga koolitajaid, siis ei ole proportsionaalne nõuda koolitajalt doktorikraadi, või kui ostetakse koolitust, mis on eesti keeles, siis ei ole põhjendatud nõuda, et koolitaja oskaks võõrkeeli.

Kui hankesse lisatakse nõue, et koolitaja(te)l peab olema täiskasvanute koolitaja kutse, siis pakkumuses võiks lubada osaleda ka samaväärse(te) kogemus(te) või kvalifikatsiooniga koolitaja(te)l. Selleks tuleb sõnastada, missugustele tingimustele vastab samaväärne koolitaja (nt magistri- või doktorikraad; bakalaureusekraad andragoogikas; kutseõpetaja, õpetaja või konsultandi kvalifikatsioon; erialane haridus; vähemalt 5-aastane sarnastel teemadel koolituste läbiviimise kogemus, sh näiteid koolitustest ja tagasisidest jne). Tasub silmas pidada, et koolitaja kutse omamine ei taga koolitaja pädevust koolituse sisulises valdkonnas, vaid ütleb, et koolitajal on meetodilised ja pedagoogilised oskused koolitusi täiskasvanutele läbi viia.

Interdistsiplinaarsete koolitusprogrammide puhul tasub kaaluda, kas nõuda kõikidelt koolitajatelt täiskasvanute koolitaja kutset või ainult teatud teemade puhul. Nõude proportsionaalsuse kontroll lähtub sellest, kas nõue on asjakohane ning vastavuses hanke alusel ostetava teenuse tingimustega. Nõue on kohane, kui sellele vastavus väljendab pakkuja(koolitaja) võimet lepingut nõuetekohaselt täita. Nõue on vajalik, kui pakkuja(koolitaja) võimet hankelepingut täita ei ole võimalik sama veenvalt tõendada kergema tingimuse abil.

Koolitajate kompetentsinõuete kehtestamisel tuleb jälgida, et need ei oleks kitsalt Eesti-põhised. **Oluline on luua võimalus pakkumuste esitamiseks ka välisriikide kvalifikatsiooniga pakkujatele.** Nt ei ole korrektne nõue, et koolitaja referentsid on ainult Eesti põhised.

Samuti tuleb silmas pidada, **kas ja kuidas on pakkujal võimalus koolitajate pädevuse nõudeid hankijale tõendada ja kuidas hankijal on võimalik neid kontrollida.** Üldjuhul on põhjendatud nõuda, et pakkumus sisaldab hankelepingu täitmisel osalevate koolitajate allkirjastatud CV-d ja/või portfooliot ja/või kinnituskirja, milles nad kinnitavad hankelepingu täitmist pakkumuses viidatud rollis. CV või kinnituskiri peaks sisaldama kinnitust, et isik on tutvunud hankelepingu tingimustega ning on nõus enda nimetamisega pakkuja poolt selles hankes osalemiseks.

Koolitajatele nõuete kehtestamisel tuleb hankijal mõelda ning reguleerida, kuidas on korraldatud koolitajate vahetamine lepingu täitmise ajal. Siin võiks soovitada nõuet, et pakkuja peab koolitaja vahetamise vajadusest hankijat esimesel võimalusel teavitama ning uus koolitaja peab vastama samadele kompetentsidele. Sellist vastavust peab pakkuja hankijale tõendama, tehes seda sarnaselt pakkumuse koosseisus esitatud tõenditega.

- 3.4.2. **Koolitusteenuse kirjeldus ja maht** ehk küsimus, mida soovitakse osta, milliseid eesmärke saavutada ning milline on hangitava teenuse ajaline raam? Kas koolitusele planeeritud ajaline maht on piisav, et igal õppijal on võimalik koolituse raames omandada planeeritud teadmised, oskused, hoiakud?
- 3.4.3. **Koolituse sisu.** Läbi tuleb mõelda, kas hankija kirjeldab hanke alusdokumentides ise koolituse detailsed teemad või palub seda teha pakkujal? See sõltub sellest, millist koolitust hangitakse. Kui on vaja läbida konkreetne õppekava, tuleb see täpselt ka tellida. Hankijatel on võimalik kehtestada ka üldised teemad ning lasta need detailsemalt sisustada pakkujatel oma

pakkumustes. Hankija võib paluda pakkujal esitada oma nägemus koolituse ajakavast ning lahti kirjutada tundide lõikes teemad, iseseisva töö ülesannete sisu ja mahu. Sellisel juhul tasub hanke tingimustes sõnastada ka mõningane paindlikkus koolituse lõpliku sisu kokkuleppimise osas, et oleks võimalik pakkuja poolt soovitatavat kohandada enda võimaluste ja soovidega.

3.4.4. **Koolituse metoodika.** Hankijal tuleb läbi mõelda ning paluda pakkujal kirjeldada, millisel viisil toimub õppetöö (kontaktõpe, veebiõpe, iseseisev töö, praktika jne) ja missuguseid metoodikaid kasutatakse (nt miniloeng; rühma- ja paaritöö; teatud oskuste arendamise tehnikad, võtted ja ülesanded; juhtumianalüüs; ümberpööratud klassiruum; foorumivestlus jne). Hankija palub pakkujal põhjendada, kuidas valitud õppemeetodid, teemade õpikäsitused ja -vahendid ning iseseisva töö ülesannete valik tagavad hanke eesmärkide saavutamise ning kuidas õpiväljundite saavutamist kontrollitakse ja hinnatakse.

3.4.5. **Õppematerjalid.** Läbi tuleb mõelda, mis kujul soovitatakse õppematerjale, kas digitaalselt või paber kandjal. Kas kasutatakse juba olemasolevaid õpikuid? Millises keeles on õppematerjalid? Kas õppematerjalid jäävad peale koolitust osalejatele? Kas sellekohase vajaduse korral on õppematerjalid kättesaadavad ning kasutatavad ka erivajadusega õppijatele?

Tagamaks, et õppematerjalide kasutamisel järgitakse autoriõiguste kaitset, tasub hanke alusdokumentidesse, nt hankelepingusse, kirjutada tingimus, mille kohaselt pakkuja vastutab selle eest, et materjalide loomisel/kasutamisel ja teenuse osutamisel on pakkuja poolt järgitud kõiki autoriõiguse nõudeid ning üleantavate materjalide kasutamine hankija poolt valitud viisil ei riku ühegi kolmanda isiku autoriõigusi ega muid intellektuaalse omandi õigusi.

Kui koolituse jaoks luuakse täiesti uued õppematerjalid, võib seada tingimuseks loodavate materjalide varaliste autoriõiguste hankijale ülemineku, kuigi paljudel juhtudel ei pruugi see olla hankija jaoks vajalik. Kui siiski otsustatakse sellise tingimuse kasuks, oleks mõistlik sätestada, et tasu varaliste õiguste ülemineku eest sisaldub pakkumuse hinnas ning täiendavaid tasusid hankija ei maksa.

Kui hankija soovib koolituse jaoks loodavaid õppematerjale kasutada, muuta, täiendada ja ise edasi levitada, võib seada ka tingimuseks, et pakkuja tähistab loodavad materjalid *Creative Commons* litsentsiga². Eeltingimuseks on (viide ülalpool), et pakkuja ei ole materjalide loomisel rikkunud kellegi kolmanda isiku vastavaid õigusi.

Soovitav on nõuda, et õppematerjalide hind sisaldub pakkumuse hinnas.

3.4.6. **Tehniline baas ning õppekeskkond.** Hankijal tuleb läbi mõelda, milline on õppekeskkond, kus koolitus läbi viiakse (ruumis, veebis, õues) ja kuidas valitud keskkond toetab koolituse eesmärkide saavutamist ja õppijate õppimist. Kas koolituse ruumid ja vahendid tagab hankija või on see koolitaja ülesanne? Milliseid vahendeid koolituseks kasutatakse? Millistes ruumides koolitus toimub? Ruumide asukoht ja ligipääsetavus? Kuidas on tagatud toitlustus?

Ligipääsetavuse nõude kehtestamisel peab hankijal olema konkreetne vajadus selle järele ning dokumentides kirjeldatud, mida nõude all mõeldakse.

Otsustamise koht on ka see, **kas koolituseks vajalikud vahendid ning ruumid peavad olema olemas pakkumuse esitamisel või alles lepingu täitmisel?** Siin tuleks lähtuda koolituse sisust,

---

² *Creative Commons* litsentside selgitused: <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/ee/>
Veel litsentside selgitusi: <https://www.hitsa.ee/teenused/autorioigused/litsentside-selgitused>
Creative Commons 3.0 eestindatud raamat on leitav: <http://www.creativecommons.ee/>

kuid soovime seada nõue selliselt, et pakkuja kinnitab pakkumuses, et tal on võimalik koolitus läbi viia hanke alusdokumentides nõutud ning tema poolt pakkumuses märgitud ruumides ja vahenditega. Kui seada nõudeks, et vastavad ruumid peavad pakkujal juba pakkumuse esitamise ajal olemas olema, võib see teatud juhtudel osutada piiravaks tingimuseks. Seetõttu soovime ruumide ja vahendite kasutamise võimalikkuse seada pigem lepingutingimuseks.

Hankijad peaksid täiendavalt läbi mõtlema võimalikud eriolukorrad ja nende lahendused.

Näiteks tuleks sõnastada hanke alusdokumentides võimalus muuta koolituse läbiviimise vormi, st kontaktõpe (lähiõpe) asendada vajadusel veebiõppega. Lisaks soovime hankijal tuua välja pakkumuse detailse maksumuse vorm (milles on kirjas nt ruumi rent, toitlustus, õppematerjal, koolitamine), mida pakkuja peab täitma. See võimaldab muutunud tingimustes (nt COVID-19) paindlikumalt teha muudatusi eelarves ja tegevustes (vt Lisa 1).

3.4.7. **Koolituse salvestamine.** Hanke koostamisel on soovituslik läbi mõelda, kas koolitus või veebiseminar salvestatakse ja tehakse kindlal ajaperioodil õppijatele järelvaadatavaks? Kui pikal perioodil ja millises keskkonnas see sel juhul on järelvaadatav? Hankija võib soovi ja võimaluse korral nõuda koolituse või veebiseminari salvestuse üleandmist ning need salvestused säilitada enda poolt valitud keskkonnas. Kui veebikoolituse salvestus majutatakse pakkuja poolt valitud keskkonnas, tuleb hanke alusdokumentides seada tingimuseks, et tasu salvestuse säilitamise ja järelvaatamise eest sisaldub pakkumuse hinnas. Võimalik on seada ka tingimus, et koolituse või veebiseminari salvestus säilitatakse ja tehakse kättesaadavaks tasuta keskkonnas.

3.4.8. **Koolituse korraldus.** Vastavalt sellele, kas hangitakse koolitust koos korraldusega või ilma, tuleks ka nõuded sõnastada. Kui hangitakse koolitust koos korraldusega ning kohvipausid vm toitlustus tellitakse samuti pakkujalt, soovitaks toitlustuse puhul nõuda näidismenüü ning selle maksumuse esitamist.

Korralduslike küsimuste osas tasub mõelda, millal koolitus toimub ja kuidas toimub koolitusele registreerimine. Veebiseminaride korraldamisel tuleks vajadusel seada tingimuseks, et koolituse läbiviija on kohustatud registreerima iga veebikohtumise. Eriti aktuaalne on see tingimus Euroopa Liidu vahenditest rahastatavate koolituste korraldamisel.

3.4.9. **Koolituse lõpetamise tingimused ja -dokumendid.** Hankijal on õigus nõuda, et pakkuja tooks pakkumuses välja koolituse lõpetamise tingimused, sh hindamismeetodid ja –kriteeriumid, ning väljastatavad dokumendid, milleks on tunnistus või tõend. Tunnistus väljastatakse koolituse läbinule, kelle puhul on hinnatud õpiväljundite omandatust ja kes on selle saavutanud. Tõend väljastatakse juhul, kui õpiväljundite saavutatust ei hinnatud või õppija neid ei saavutanud.

4. Kvalifitseerimistingimuste seadmine pakkujale

4.1. **Vajadusel kehtestage kvalifitseerimistingimused pakkujale.** Kvalifitseerimistingimustega on hankijal võimalik seada nõudeid pakkujale, mitte pakkumusele.

4.2. **Kvalifitseerimistingimuste kehtestamine ei ole hankija vältimatu kohustus.** Väikesemahulise hanke ja võrdlevate pakkumuste (hinnapäring) abil hankides ei ole üldjuhul vaja kvalifitseerimistingimusi seada, sest hankija on pakkujate valikul eelvaliku juba teinud. Kvalifitseerimistingimuste kehtestamine on otstarbekas, kui viiakse läbi suuremahulisi hankeid

või kui hankija ei ole pakkujate osas eelvalikut teinud. Kriteeriumite kehtestamisel peavad kriteeriumid olema asjakohased, proportsionaalsed ja vajalikud.

- 4.3. **Kvalifitseerimistingimused peaksid andma pakkujale ettekujutuse hankelepingu täitmiseks nõutud vajalikust varasemast kogemusest**, tagades sellega, et pakkujad ei osaleks hangetes kus nende pädevus ning võimekus ei pruugi olla piisavad.

Soovitused

1. Vastavalt hanke liigile tuleb valida, milliseid tingimusi hanke alusdokumentidesse lisada. Üldine reegel on, et mida väiksema eelarvega on ostetav koolitusteenus, seda vähem formaalseid nõudeid on vaja kirjeldada.
2. Vaata riigihangete seadusest (RHS § 99-101) neid põhimõtteid, mida kvalifitseerimistingimusteks saab seada (seadus annab ette, mida nõuda võib ja tingimused).
3. **Pakkujate kvalifitseerimistingimuste osas vaieldakse sageli. Soovitame nende nõuete kehtestamisel olla tähelepanelik.** Peale pakumuste esitamise kuupäeva ei ole hankijal võimalik enam kvalifitseerimise nõudeid muuta ning hankija peab pakkujaid kvalifitseerima täpselt nende nõuete alusel, mis on hanke alusdokumentides.

4.4. Võimalikud kvalifitseerimistingimused

- 4.4.1. **Pakkuja varasem kogemus koolitatavas valdkonnas.** See tingimus annab hankijale kindluse, et pakkuja on varem sarnaste koolituste läbiviimisega tegelenud ning sellest tulenevalt puutunud kokku koolitusteenuse eripärast tulenevate küsimustega. Sisuliselt on varasemalt täidetud lepingu nõude kehtestamisel tegemist eeldusega, mis võiks näidata pakkuja potentsiaalset võimekust tulevast lepingut täita. Varasema kogemuse nõude kehtestamisel ja kontrollimisel tuleb hankijal mõelda järgmistele asjaoludele:
- Riigihangete seaduse (RHS § 101 lg 1 p 2) kohaselt **võib hankija nõuda pakkujalt nimekirja hankija kindlaksmääratud tunnustele vastavatest lepingutest**, mis on täidetud hanke algamisele eelneva 36 kuu jooksul, koos teabega nende maksumuse, kuupäevade ja teiste lepingupoolte kohta. Oluline on nõude seadmisel järgida seaduses sätestatud 36 kuu või pikemat ajaperioodi nõuet ning mitte nõuda rohkem infot, kui vastavas sättes loetletud. Hankijatel tuleb pöörata tähelepanu sellele, et tasemeõppeasutustel (kutsekoolid, ülikoolid, rakenduskõrgkoolid, täiskasvanute gümnaasiumid) ei pruugi olla täidetud lepingute kogemust, vaid tasemeõppe läbiviimise kogemus. Sellisel juhul tuleks hankijatel tasemeõppe läbiviimise kogemuse arvestamise nõue lisaks lepingute täitmisele kehtestada hanke alusdokumentides.
  - **Üldjuhul peab varasem leping olema seotud sarnase koolitusteenusega.** Kuid hankijal on õigus mitte seada konkreetse koolituse kogemuse nõuet, vaid piirduda ka laiema valdkondliku kogemuse nõudega, eriti juhul, kui koolitus ei nõua spetsiifilist tehnilist baasi jms vahendite olemasolu.
  - **Mitu lepingut peab pakkuja olema varasemalt täitnud?** Üldiselt loetakse põhjendatuks 2-3 lepingu nõude kehtestamine, kuivõrd see näitab, et pakkuja varasem tegevus ei ole olnud juhuslik või episoodiline. Suuremahulise hanke puhul võib nõuda ka enama arvu lepingute täitmist, kuid kindlasti peab jälgima, et nõue oleks proportsionaalne hankelepingu alusel tellitava(te) koolitus(t)ega. Nagu eelpool ka öeldud, ei ole varasema lepingu nõude kehtestamine kohustuslik.
  - Varasemalt täidetud lepingute nõuete kehtestamisel **ei ole hankijal õigus kehtestada nõuet lepingu liigi või tüübi osas** (hankeleping, haldusleping, leping riigiasutusega, FIDIC jne), kuivõrd sellisel juhul on tegemist põhjendamatult piirava tingimusega ning nõudega, mis sisuliselt ei näita pakkuja võimekust tulevast lepingut kvaliteetselt täita.

- 4.4.2. **Pakkuja vastavus erinõuetele (tegevusluba, sertifikaat, registreering, kvaliteedihindamine, akrediteering jms).** Kõikide erinõuete kehtestamisel peab hankija pöörama tähelepanu, kas see tuleb õigusaktidest ning on lepingu täitmiseks vältimatult vajalik või on erinõude kehtestamine hankija valik, võttes näiteks arvesse teenuse kvaliteetset osutamist. Kui erinõude vajalikkus ei tulene õigusaktidest, siis tuleb hankijal sellise nõude kehtestamist põhjendada ning hinnata selle asjakohasust ning proportsionaalsust. Näiteks ei saa kvalifitseerimistingimuseks seada mõne Eesti õigusaktiga sätestatud koolitusloa olemasolu, küll aga on võimalik sätestada, et hankelepingu sõlmimise ajaks peab pakkujal olema Eesti õigusaktiga sätestatud koolitusluba olemas.
- 4.4.3. Kvalifitseerimistingimused peavad olema läbi mõeldud ja nende kehtestamisel ei tohi hankija unustada Euroopa Liidu vabaturu reegleid ehk **sisuliselt peab hankija aktsepteerima ka teiste riikide samaväärseid dokumente ja tõendeid.** Selline aktsepteerimine tuleb nõuetes kehtestada lisades “või sellega samaväärne” või kasutada RHS § 99 sõnastust, kuivõrd samaväärsuse aktsepteerimine saab kehtida ainult siis kui see on selgelt nõudes endas kehtestatud. Samaväärsete dokumentide ja tõendite aktsepteerimisel peab hankija otsuses põhjendama, miks üks või teine dokument, tõend on või ei ole samaväärne. Pakkujal on kohustus pakkumuses tõendada, miks ja kuidas on esitatud dokument hankija poolt nõutuga samaväärne.

Soovitused

1. Hanke alusdokumentide koostamisel jälgige, et kogu dokumentatsioon ja nende sisu moodustaks ühtse terviku.
2. Hankes kehtestatud nõuded peavad olema selged ning üheselt jälgitavad. Jälgige, et nõuded oleksid sõnastatud vastavas valdkonnas tegutsevatele isikutele arusaadavat terminoloogiat ja täpsusastet kasutades. Hea tava on, et ühte ja sama tingimust ei korrata mitmes erinevas dokumendis ehk näiteks hanke tehniline kirjeldus ja hankeleping ei korda samu tingimusi ja nõudeid.
3. Hankes kehtestatud nõuete osas tuleb olla tähelepanelik. Hankijal on kohustus pakkumusi kontrollida ning sõlmida lepingud vastavalt kehtestatud nõuetele. Hankijal on soovituslik kehtestada ainult need nõuded, mis on igal juhul kohustuslikud ning loobuda nõuetest, mis on pigem mitte olulised või soovituslikud. Näiteks ei pruugi alati olla põhjendatud määrata täpne koolituse kuupäev ning pigem siin eelistada perioodide vahemikku, kus täpne aeg lepitakse kokku lepingu sõlminud pakkujaga.
4. Hankes kehtestatud nõuete mitmeti mõistetavuse korral tuleb nõudeid tõlgendada ettevõtjatele soodsamalt.

5. Hindamiskriteeriumite kehtestamine

- 5.1. Hindamiskriteeriumite kehtestamisel on hea tava, et **pakkuja peab teadma, mille alusel tema pakkumust hinnatakse**, et tal oleks võimalus esitada parim võimalik pakkumus. Hanke korraldamise üldpõhimõtetest lähtuvalt **tuleb hankijal alati hinnata pakkumuse maksumust ehk koolitusteenuse kulu hankijale.** Maksumuse mittehindamise osas on erandiks, kui hankija määrab koolitusteenuse maksumuse hanke alusdokumentides ning võrdleb pakkumusi ainult muude kriteeriumite alusel.
- 5.2. **Kõik hindamiskriteeriumid peavad olema seotud hankelepingu esemega ehk hangitava koolitusteenuse sisu ja eesmärgiga.** See ei tähenda, et hindamiskriteerium peab viimse detailini ja täpselt vastama ostetavale koolitusteenusele, kuid seos on nõutav. Näiteks sekundaarse nõudena sotsiaalsed väärtused (vt punkt 7.5.) või keskkonnavalased kriteeriumid

- 5.3. Pakkumuse vastavust hindamiskriteeriumitele peab pakkujal olema võimalik objektiivselt tõendada ning hankijal peab olema võimalik seda vastavust kontrollida. Ei ole mõistlik kehtestada hindamiskriteeriumeid, mis baseeruvad pelgalt lubadustel ning millest kinnipidamist ei ole hankijal võimalik lepingu täitmise ajal kontrollida. Nt meetodika on lubadus, mida on võimalik kontrollida, kuid koolitaja motivatsiooni mitte. **Soovitame subjektiivsust kriteeriumites vältida. Kriteeriumid peavad olema objektiivselt hinnatavad.**
- 5.4. **Hindamiskriteeriumite kehtestamisel peab hankija pöörama tähelepanu sellele, mida soovitakse saavutada.** Hankija jaoks on siin suurimaks küsimuseks, kas määrata detailsed kvaliteedinõuded vastavustingimustena ja võrrelda pakkumusi ainult hinna alusel või kehtestada mitu hindamiskriteeriumit, milles võetakse arvesse lisaks pakkumuse maksumusele ka pakkujate poolt esitatud pakkumuste sisu kvaliteeti.
- 5.5. Riigihangete seaduses ei ole esitatud ammendavat loetelu sobivatest hindamiskriteeriumitest. **Hindamiskriteeriumite kehtestamisel peab hankija ise määrama selle, mis on tema jaoks väärtuslik.** Hankijal on õigus pakkumusi hinnata kas absoluutsete kriteeriumite (st kindlaks määratud tingimused) alusel või võrrelda esitatud pakkumusi omavahel.
- 5.6. **Hankijal ei ole kohustust määrata hindamise meetodika hanke alusdokumentides,** kuid sellisel juhul tuleb tagada, et hilisem hindamine ei muuda lepingus või hanketeates määratletud lepingu sõlmimise kriteeriume; ei sisalda asjaolusid, mis oleksid ettevalmistamist võinud mõjutada, kui need oleksid olnud pakkumiste ettevalmistamise ajal teada ja tagatud on pakkujate võrdne kohtlemine.
- 5.7. Pakkumuste hindamiseks tuleb hankijal hanke alusdokumentides **kehtestada hindamiskriteeriumite suhtelised osakaalud, mille ta igale hindamiskriteeriumile pakkumuste majandusliku soodsuse hindamiseks annab.** Kui hanke alusdokumentides, nt tehnilises kirjelduses, on kõik koolituse läbiviimise asjaolud ja nõuded detailselt kirjeldatud, **võib hindamiskriteeriumiks olla ka 100% osakaaluga pakkumuse maksumus.** Enamasti on siiski raske kõike vajalikku nii detailselt ise kirjeldada, et saada soovitud kvaliteetne tulemus ainult pakkumuse maksumuse hindamise abil. Hankija kaalutusõigus hindamise kriteeriumide ja nende osakaalude kehtestamisel on väga lai, kuid see pole piiramatult, ning hankija peab suutma vajadusel põhjendada nii hindamise kriteeriume kui määratud hindepunktide osakaalusid.
- 5.8. **Hankijal on õigus pakkumuste hindamisel kasutada etapilist ehk lävendipõhist hindamist.** Määrates ära kvaliteedi minimaalse lävendi, millest allapoole jäävaid pakkumusi ei hakka hankija maksumuse või muude kriteeriumite alusel hindama ja võrdlema. See annab hankijale võimaluse välistada kvaliteedilt sobimatud, kuid odavad pakkumused. Selline hindamise loogika tuleb hanke alusdokumentides avaldada ning jälgida, et hankija kehtestatud miinimumnõuded oleksid läbipaistvad, mittediskrimineerivad ja kooskõlas võrdse kohtlemise põhimõtetega. Soovituslik on esimeses etapis hinnata näiteks koolitajate või pakkumuse sisulist kvaliteeti ja peale seda, kui pakkumus ületab lävendi, asuda pakkumusi hindama ja võrdlema hinna alusel.
- 5.9. Pakkumuste hindamiskriteeriumide osakaalude määramisel tuleb hankijal arvestada asjaoluga, et kui pakkumuste hindamise tulemusel **osutub edukaks pakkumus, mille maksumus ületab hanke eeldatavat maksumust,** ei ole hankijal alust seda pakkumust tagasi lükata. Sellises olukorras tuleb hankijal see hange kehtetuks tunnistada.

Riskide maandamiseks on levinud praktika hanke alusdokumentides **avaldada hankija eelarvelised vahendid,** et pakkujatel oleks üheselt arusaadav, kui palju on hankijal teenuse tellimiseks rahalisi vahendeid. Kui hankijal on piiratud eelarvelised vahendid, siis ei tohiks olla maksumuse komponent väga madala osakaaluga. Teisalt, kui hankija jaoks on pakkumuse maksumuse osas konkurents oluline, siis võib tekkida oht, et varasemalt avaldatud hankelepingu eeldatava maksumuse tulemusel võivad esitatud pakkumused olla maksimumi piires.

5.10. Hankija rahaliste vahendite otstarbekast kasutamisest tulenevalt ja pakkujate võrdsest kohtlemise printsiibist lähtuvalt peab **hankeleping sisaldama regulatsiooni, kuidas hankijal on võimalik lepingu täitmise ajal kontrollida kriteeriumide täitmist**. See tagab kõikidele osapoolte jaoks, et lepingut täidetakse nõuetekohaselt ja pakkujaid koheldakse võrdselt

Soovitused

1. **Koolituse sisu ja selle kvaliteet peaks olema hinnast olulisem**, seega on soovitatav, et kvaliteediga seotud hindamiskriteeriumite osakaal peaks olema üle 60% kõigist hindamiskriteeriumitest.
2. Pakkumuste **hindamise kriteeriumid peavad olema rangelt seotud pakkumusega**, mitte pakkumuse esitanud pakkujaga. Mis tähendab sisuliselt seda, et pakkuja (ettevõtte) varasemat kogemust või sobivust hinnata ei saa. Näiteks ei tohi kvaliteedikriteerium sisaldada nõuet mitu lepingut on pakkuja varasemalt teinud. Spetsialisti kogemust võib hinnata, aga ettevõtte enda kogemust mitte. Vastavustingimuseks võib seada ettevõtte varasema kogemuse.
3. Väide, et suurema töökogemusega kaasneb reeglina ka töö kõrgem kvaliteet, ei ole kontrollitav.
4. Tagamaks, et võrdsete väärtuspunktide korral oleks hankijal võimalik edukas pakkumus valida, tuleks hankijal hanke alusdokumentides kehtestada tingimus, **kuidas tegutsetakse võrdsete pakkumiste korral**. Kas edukas pakkumus selgitatakse välja liisku heites või edukaks tunnistatakse see pakkuja, kellel on võrdse punktiskoori korral näiteks madalam hind või parem meetoodika.
5. Hindamise kriteeriumide kehtestamisel tuleb hankijatel samuti pöörata tähelepanu, et need ei oleks kitsalt ainult Eesti või piirkonna põhised.

5.11. Võimalikud hindamiskriteeriumid

Järgnevalt on toodud juhised ja näited võimalike hindamiskriteeriumite ja nende hindamismetoodikate osas. Iga koolitusteenuse hindamiskriteeriumid tuleb koostada lähtuvalt hanke iseloomust ja hankija eesmärkidest.

Näitlikustamiseks on alljärgnevas hindamismetoodikas antud igale kriteeriumile osakaalu maksimaalselt 30 hindepunkti ning hindamismetoodika kirjeldus lähtub viidatud punktijaotusest. Hindepunktide osakaalud määrab hankija lähtudes tellitava teenuse eripäradest ja enda vajadustest. Soovitame kasutada suuremate astmetega skaalat, nt 30, 20, 10 või 30, 15, 0. Selline lähenemine aitab paremaid pakkumisi eristada.

Koolituse sisulise kvaliteedi hindamiseks on võimalik kasutada erinevaid väiksemate osakaaludega hindamiskriteeriume, või sõnastada üks või paar üldisemat kriteeriumit ning kasutada erinevaid kriteeriume hindepunktide omistamisel alamkriteeriumitena.

5.11.1. Koolitaja(d)

Koolitaja(te) puhul tuleks hinnata järgmisi aspekte kvaliteetse koolituse tagamiseks:

- **Haridus.** Koolitajal on erialane haridus, täiskasvanute koolitaja kutse või sellega võrdsustatud kvalifikatsioon ning ta tegeleb regulaarselt enesetäiendamisega.
- **Töökogemus.** Koolitaja on oma ala asjatundja, ta mõistab koolitatavat valdkonda sügavuti. Tema teadmised ja kogemused võimaldavad eesmärgipäraselt läbi viia pakutud sisu, meetoodika ja õpiväljunditega koolitust. Tal on varasem kogemus täiskasvanute koolitamisel, sh pakkumuses toodud koolituse/koolitusteema läbiviimisel. Ta lähtub õppijast ja tema vajadustest, kasutab eri meetoodikaid ja vahendeid, et koolitus huvitavaks muuta ja õppijateni

jõuda ning peab silmas koolitust kui tervikut. Tema varasematele koolitustele on antud kõrge hinnang (positiivne tagasiside).

Kriteerium	Koolitaja haridus ja töökogemus võimaldavad eesmärgipäraselt ja tulemuslikult koolituse läbi viia.
Hindamismetoodika	<p>20 punkti – vastab täielikult – Koolitaja haridus ja töökogemus võimaldavad eesmärgipäraselt ja tulemuslikult koolituse läbi viia. Koolitaja on oma ala tunnustatud asjatundja. Tal on erialane haridus, erialane töökogemus, edukad kogemused täiskasvanute koolitamisel ning sarnaste koolituste läbiviimisel. Koolitaja tegeleb pidevalt oma erialaste ja koolitaja oskuste enesetäiendamisega. Tema teadmised ja kogemused võimaldavad eesmärgipäraselt ja tulemuslikult läbi viia pakutud sisu, metoodika ja õpiväljunditega koolitust.</p> <p>10 punkti – vastab osaliselt – Koolitaja haridus ja töökogemus võimaldavad suures osas koolituse läbi viia. Koolitaja vastab üldjoontes esitatud nõuetele. Koolitajal on erialane haridus, lühiajaline erialane töökogemus ja lühiajaline täiskasvanud õppijate koolitamise kogemus, sh pakkumuses toodud teemal või koolitajal puudub erialane haridus, kuid tal on täiskasvanud õppijate koolitamise kogemus, sh pakkumuses toodud teemal. NB! Hankija ülesanne on määratleda, mis on lühiajaline kogemus. Näiteks lühiajaline kogemus on alla N aasta/N kuu/N projekti vms.</p> <p>0 punkti – ei vasta või vastab vähesel määral – Koolitaja haridus ja töökogemus ei võimalda või võimaldavad vähesel määral koolituse läbi viia. Koolitaja vastab osaliselt esitatud nõuetele. Tema varasem kogemus sarnaste koolituste läbiviimisel ja/või täiskasvanute koolitamisel on vähene, et läbi viia soovitud mahus ja teemadel koolitus. Puudub erialane töökogemus.</p>

5.11.2. Koolituse sisu

Koolituse sisu ja selle kvaliteedi osas võib hinnata näiteks järgmist:

- sisu vastavus hanke eesmärkidele, kuidas pakkuja on seda põhjendanud ja selgitanud ning kas pakkujal on selge kontseptsioon;
- koolituse sisu ja erinevad osad (nt õpiväljundid, hindamine, teemad) moodustavad loogilise terviku;
- koolituse sisu on piisavalt detailne ja põhjalikult lahti kirjutatud;
- pakkuja on põhjalikult ja arusaadavalt selgitanud, kuidas saavutatakse vajalikud õpiväljundid;
- õppekava ja sisu kirjeldus on nüüdisaegne, asjakohane, innovaatiline, kvaliteetne (sel juhul tuleb ka defineerida, mis on hankija jaoks nüüdisaegne, innovaatiline, kvaliteetne);
- programmi ajaline ülesehitus on selge, loogiline, realistlik ja põhjendatud (kuidas toetab eesmäärke);
- teoreetilise ja praktilise õppe osakaalud on selgelt välja toodud, pakkuja poolt piisavalt põhjendatud ning toetavad hanke eesmärkide saavutamist;
- pakkuja kirjeldab viisid ja hindamismeetodid, kuidas õpiväljundite saavutatust hinnatakse.

Koolituse sisu hindamisel tuleks teha valik, millised komponendid kasutada (nimekiri ei tohiks olla väga pikk, 4-5 komponenti on piisav). Hinnata tuleb iga komponenti.

Kriteerium	Koolituse sisu on terviklik ning vastab hanke eesmärkidele ja sihtrühma vajadustele.
Hindamismetoodika	<p>20 punkti – vastab täielikult – Koolitus moodustab ühtse selgelt arusaadava, loogilise ja tervikliku käsitluse. Koolituse sisu vastab täielikult hanke eesmärkidele ja sihtrühma vajadustele, see on ülesehituselt tänapäevane ja mitmekülgne. Koolituse kontseptsioon ja õpiväljundid on kirjeldatud selgelt, põhjalikult ja realistlikult.</p> <p>10 punkti – vastab osaliselt – Koolituse sisu vastab üldjoontes hanke eesmärkidele ja sihtrühma vajadustele ja võimaldab enamiku õpiväljundite saavutamist. Samas ei ole näiteks mõned õpiväljundid selgelt sõnastatud ja realistlikud arvestades koolituseks planeeritud aega.</p> <p>0 punkti – ei vasta või vastab vähesel määral – Koolitus vastab hanke eesmärkidele ja sihtrühma vajadustele vaid vähesel määral. Koolituse sisu ei moodusta terviklikku käsitlust või ei ole loogiliselt seostatud ja selgelt ning üheselt arusaadavalt kirjeldatud. Koolituse sisu ei võimalda paljude õpiväljundite saavutamist. Näiteks õpiväljundeid on koolituse mahtu arvestades palju või õpiväljundid on ambitsioonikad ja nende saavutamist ei ole võimalik koolituse lõpuks hinnata.</p>

5.11.3. Koolituse metoodika

Antud kriteeriumi juures soovitage hinnata, kas ja kuidas valitud metoodika on sobilik kavandatud õppeprotsessile ja toetab hankes soovitud õpiväljundite ja eesmärkide saavutamist.

Koolituse metoodika peab olema kirjeldatud põhjalikult, läbimõeldult ja vastama koolitushanke eesmärkidele. Koolituse metoodika peab olema terviklik ja kooskõlas koolituse teemade ja ajakavaga, toetama õpiväljundite saavutamist ning vastama sihtrühma vajadustele.

Kriteerium	Koolituse metoodika arvestab sihtrühma vajadusi ja toetab õpiväljundite ning eesmärkide saavutamist.
Hindamismetoodika	<p>20 punkti – vastab täielikult – Koolituse metoodika on mitmekülgne ja süsteemselt läbi mõeldud, toetades koolituse eesmärke ja oodatavat tulemust. Koolituse ülesehitus toetab uute teadmiste ja oskuste omandamist parimal võimalikul viisil. Koolitusmetoodika arvestab täiskasvanukoolituse põhiprintsiipe ja lähtub koolitusel sihtrühma eripäradest. Koolitusmeetodid suunavad õppijaid õppeprotsessis aktiivselt osalema, toetatakse õppijate omavahelist kogemuste jagamist ja dialoogi.</p> <p>10 punkti – vastab osaliselt – Koolituse metoodika on suures osas läbi mõeldud, toetab koolituse eesmärke ja uute oskuste omandamist, üldjoontes arvestab täiskasvanukoolituse põhiprintsiipide ja koolituse sihtrühma eripäradega. Õppijatele on loodud võimalus aktiivselt osalemiseks õppeprotsessis ning neid suunatakse neid võimalusi kasutama. Koolitusmeetodid toetavad mõningal määral õppijate omavahelist kogemuste jagamist ja dialoogi.</p> <p>0 punkti – ei vasta või vastab vähesel määral – Koolituse metoodika on läbi mõtlemata ja vähesel määral toetab koolituse eesmärke ja uute oskuste omandamist. Täiskasvanukoolituse põhiprintsiipe ja koolituse sihtrühma eripärasid arvestatakse vähesel määral. Õppijatele on loodud võimalused õppeprotsessis aktiivselt osalemiseks, kuid neid ei suunata neid võimalusi kasutama. Koolitusmeetodid ei toeta või vähesel määral toetavad õppijate omavahelist kogemuste jagamist ja dialoogi.</p>

5.11.4. Hindamise põhimõtted ning praktilised ja iseseisvad tööd

Kriteerium	Hindamise põhimõtted ning praktilised ja iseseisvad tööd toetavad õpiväljundite saavutamist.
Hindamismetoodika	20 punkti – vastab täielikult – Hindamine ning praktilised ja iseseisvad tööd toetavad kõigi õpiväljundite saavutamist. Hindamine võimaldab kõigi õpiväljundite

	<p>saavutamise mõõtmist. Õppijate hindamise ja tagasisidestamise põhimõtteid (sh praktilisele ja iseseisvale tööle) on kirjeldatud selgelt ja põhjalikult. Õppijate tagasisidestamine toimub koolituse jooksul süstemaatiliselt.</p> <p>10 punkti – vastab osaliselt – Hindamine ning praktilised ja iseseisvad tööd toetavad enamiku õpiväljundite saavutamist. Õppijate hindamise ja tagasisidestamise põhimõtted on kirjeldatud, kuid esineb mõningaid küsitavusi. Õppijate tagasisidestamine ei ole süstemaatiline.</p> <p>0 punkti – ei vasta või vastab vähesel määral – Hindamine ning praktilised ja iseseisvad tööd ei toeta või toetavad vähesel määral õpiväljundite saavutamist. Õppijate hindamise ja/või tagasisidestamise põhimõtted esitatud osaliselt või ebaselgelt. Õppijate hindamine ja tagasisidestamine ei ole kirjeldatud või on kirjeldatud puudlikult.</p>
--	--

5.11.5. Õppevahendid ja -materjalid

Kriteerium	Õppevahendid ja -materjalid toetavad õppeprotsessi läbiviimist ja õpiväljundite saavutamist.
Hindamismetoodika	<p>20 punkti – vastab täielikult – Kasutatavad õppevahendid, -tarvikud, tööriistad ja -materjalid on kvaliteetsed, asjakohased ning toetavad täies ulatuses õppeprotsessi läbiviimist ja õpiväljundite saavutamist. Õppematerjalide edastamiseks kasutatud meediumid on sihtrühmale sobivad.</p> <p>10 punkti – vastab osaliselt – Enamik koolitusel kasutusel olevatest õppevahenditest ja -materjalidest sobivad õppeprotsessi toetamiseks ja enamike õpiväljundite saavutamiseks. Koolitusel esineb üksikuid õppematerjale, mille edastamise meedium ei ole sihtrühmale sobivalt valitud.</p> <p>0 punkti – ei vasta või vastab vähesel määral – Kasutatavad õppevahendid ja -materjalid ei ole kvaliteetsed ja asjakohased ning ei toeta või toetavad vähesel määral õppeprotsessi läbiviimist ja õpiväljundite saavutamist. Koolitusel on suur osa õppematerjale, mille edastamise meedium ei ole sihtrühmale sobiv.</p>

5.11.6. Füüsiline õppekeskkond

Pakkuja poolt koolituse läbiviimiseks kasutatav õppekeskkond peab toetama iga õppijat koolituse õppekavas kirjeldatud õpiväljundite saavutamisel. Füüsilise õppekeskkonna vastavus sellele tingimusele on eriti oluline koolituste puhul, mis on suunatud praktiliste (käeliste) oskuste omandamisele. Õppekeskkonna vastavuse osas soovime hinnata järgmiseid aspekte:

- Õppekeskkond on koolituse läbiviimiseks asjakohane ja varustatud õpiväljundite saavutamiseks vajalike seadmetega.
- Õppijatele on tagatud tööohutusalane juhendamine ja ohutu töökeskkond.
- Õppetöö, sh praktilise õppe korraldamisel on järgitud keskkonnahoiu ja säästva arengu põhimõtteid.
- Praktilises õppes osalevatele õppijatele on loodud võimalused riietumiseks ja pesemiseks.

Kriteerium	Füüsiline õppekeskkond on asjakohane ja toetab õpiväljundite saavutamist.
Hindamismetoodika	20 punkti – vastab täielikult – Õppekeskkond on koolituse läbiviimiseks asjakohane ning varustatud kõigi õpiväljundite saavutamiseks vajalike nüüdisaegsete ja kvaliteetsete seadmetega. Õppijatele on tagatud ohutusalane juhendamine ja ohutu töökeskkond. Õppetöö sh praktilise õppe korraldamisel on järgitud keskkonnahoiu ja

	<p>säästva arengu põhimõtteid. Praktilises õppes osalevatele õppijatele on loodud võimalused riietumiseks ja pesemiseks.</p> <p>10 punkti – vastab osaliselt – Õppekeskkond on üldjoontes asjakohane ja varustatud enamike õpiväljundite saavutamiseks vajalike kvaliteetsete seadmetega. Õppijatele on enamasti tagatud ohutu töökeskkond. Praktilises õppes osalevatele õppijatele on enamasti loodud võimalused riietumiseks ja pesemiseks.</p> <p>0 punkti – ei vasta või vastab vähesel määral – Õppekeskkond ei ole asjakohane või on vähesel määral asjakohane ja varustatud kõigi õpiväljundite saavutamiseks vajalike seadmetega. Õppijatele on vähesel määral tagatud ohutu töökeskkond. Praktilises õppes osalejatele on napid võimalused riietumiseks ja pesemiseks.</p>
--	--

5.11.7. Koolituse veebikeskkond

Kriteerium	Kasutatav veebikeskkond on asjakohane ja toetab õpiväljundite saavutamist.
Hindamismetoodika	<p>20 punkti – vastab täielikult – Esitatud on koolituse veebikeskkonna funktsionaalsuse kirjeldus, mis on koolituse eesmärki silmas pidades asjakohane, kasutajasõbralik, toetab kasutatava meetoodika rakendamist ja õpiväljundite saavutamist.</p> <p>10 punkti – vastab osaliselt – Koolituse veebikeskkonna funktsionaalsuste kirjeldus ei ole üksikasjalik, mistõttu ei ole üheselt arusaadav, kuidas see toetab kasutatavat meetoodikat ja õpiväljundite saavutamist. Veebikeskkond on kasutajatele üsna keerukas, kuid mõningase juhendamisega saavad osalejad selles õppimisega hakkama.</p> <p>0 punkti – ei vasta või vastab vähesel määral – Koolituse veebikeskkonna funktsionaalsuste kirjeldus on puudu või see on märkimisväärselt pealiskaudne ja/või ei seostu kasutatava meetoodika ja õpiväljundite saavutamise. Veebikeskkond on liiga keeruline, et õppiija tuleks selle kasutamisega iseseisvalt toime.</p>

5.11.8. Projektijuhtimine ja projektimeeskond

Suuremate interdistsiplinaarsete koolitushangete puhul soovitame hanke tingimustesse lisada projektijuhtimise ja projektimeeskonna nõuded.

Alljärgnevas näites on projektimeeskonnaga seotud riskide loetelu hinnatud projektijuhtimise kriteeriumina. Kui hankija otsustab riskianalüüsi kasutada eraldi hindamiskriteeriumina, oleks asjakohane hinnata ka projektimeeskonnaga seotud riskide kaardistamist kogumis koos teiste riskidega.

Kriteerium	Projektijuhtimine on läbimõeldud ja toetab koolituse sihipärast elluviimist.
Hindamismetoodika	<p>20 punkti – vastab täielikult – Pakkumuses on põhjalikult kirjeldatud projektijuhtimist ning projektimeeskonna liikmete rolle (sh, kuidas tagatakse sujuv ning kvaliteetne teenus). Muuhulgas on välja toodud riskid, mis võivad tekkida seoses ühe projektimeeskonna liikme poolt mitme rolli täitmisega ja koolituse virtuaalkeskonnas läbiviimisega. Esitatud on kõikide oluliste tegevuste ja tööde indikatiivne ajakava ja maht (nt ettevalmistavad tegevused, osalejate registreerimine, programmiliste tegevuste toimumisajad jne). Kirjeldatud on, milliseid meetmeid kasutatakse projekti sujumise, sh võimalikult kõrge osalejate arvu (loobujate ja katkestajate osakaalu vähendamiseks), tagamiseks - näiteks sobilike aegade leidmiseks varajased ettevalmistused ja uudne koolitusmetoodika, kogunud ja kaasahaaravad koolitajad jms.</p> <p>10 punkti – vastab osaliselt – Pakkumuses on üldsõnaliselt kirjeldatud projektimeeskonna rolle ning projektijuhtimist, osaliselt on märgitud ära mõned</p>

	<p>projektimeeskonna ja virtuaalkeskonnaga seotud riskid. Ajakavas on üldjoontes esitatud olulisemate tegevuste ajad ning mahud ning kirjeldatud peamised meetmed projekti sujumise ja osalejate arvu tagamiseks. Esitatud kirjelduste osas on küsitavusi.</p> <p>0 punkti – ei vasta või vastab vähesel määral – Pakkumuses ei ole kirjeldatud projektimeeskonna rolle ja projektijuhtimist või on tehtud seda pealiskaudselt ja vähesel määral. Projektimeeskonna ja virtuaalkeskonnaga seotud riskid on kirjeldamata või kirjeldatud vähesel määral. Ajakavas esitatud tegevused, mahud ja meetmed ei võimalda veenduda projekti sujumise ja osalejate võimalikult kõrge arvu tagamise osas.</p>
--	--

Projektimeeskonda võiksid kuuluda projektijuht, programmijuht, koolitajad jt koolituse väljatöötamise ja korraldamisega seotud inimesed.

- **Projektijuht** korraldab koolituse elluviimist ning on tellija esindajale kontaktsikuks kõikides lepingulistest küsimustes, sh vastutab aruandluse eest. Projektijuht on üldjuhul koolituspäevadel ka administreerivas rollis, kuid vajadusel võib seda rolli täita ka mõni teine pakkuja esindaja (oluline on, et oleks täiendav isik, kes tegeleb koolituse korralduslike küsimustega, et koolitaja saaks keskenduda koolitamisele). Projektijuhi puhul soovitame hinnata projektide juhtimise kogemust. Näiteks viimase viie aasta jooksul juhtinud edukalt vähemalt kolme sarnast koolitus- või arendusprojekti.
- **Programmijuht** (võib olla ka koolitaja) kujundab ja tagab koolituse sisulise ja meetodilise terviklikkuse. Programmijuhi ülesanne on koordineerida ja tagada kogu koolitusmeeskonna ühtne arusaam, lähenemine ja praktiline tegevus koolituse eesmärkide saavutamiseks sh sisulise ja meetodilise terviklikkuse tagamiseks. Programmijuht tunneb täiskasvanukoolituse põhiprintsiipe ja lähtub koolituse koostamisel ja läbiviimisel koolituse sihtrühma eripäradest. Programmijuhi puhul soovitame hinnata hariduslikku ja erialast pädevust. Näiteks on vähemalt magistrikraadi või sellega võrdsustatud haridustasemega (lisandväärtust annab täiskasvanute koolitaja kutse või doktorikraad); osalenud vähemalt kolme teemadest koosneva täiendusõppeprogrammi loomisel ja olnud nende puhul sisulise terviklikkuse eest vastutav viimase viie aasta jooksul; omab koolitaja kogemust.
- **Koolitajate** ülesanne on koolituse sisuteemade edasiandmine lähtuvalt koolituse eesmärgist, sihtrühmast ja täiskasvanukoolituse põhimõtetest. Koolitajad peavad lähtuma programmi terviklikkusest ja sidususest.

Kriteerium	Projektimeeskond vastab esitatud nõuetele ja võimaldab projekti edukalt ellu viia.
Hindamismetoodika	<p>20 punkti – vastab täielikult – Pakkumuses on põhjalikult kirjeldatud projekti elluviimist ning projektimeeskonna liikmete rolle kvaliteetse teenuse osutamiseks. Kõik meeskonnaliikmed on oma ala asjatundjad ja vastavad täielikult esitatud nõuetele. Meeskonnaliikmete hulk ja kogemus võimaldab projekti edukalt ellu viia.</p> <p>10 punkti – vastab osaliselt – Pakkumuses on üldiselt kirjeldatud projekti elluviimist ning projektimeeskonna rolle teenuse osutamiseks. Enamus meeskonnaliikmetest vastavad esitatud nõuetele. Meeskonna liikmete hulk ja kogemus võimaldab üldjoontes projekti ellu viia.</p> <p>0 punkti – ei vasta või vastab vähesel määral – Pakkumuses puudub meeskonna liikmete kirjeldus või ei ole piisavalt kirjeldatud projekti elluviimist ning projektimeeskonna rolle teenuse osutamiseks. Paljud meeskonnaliikmed ei vasta esitatud nõuetele, nende kogemus on väike, et projekt ellu viia.</p>

5.11.9. Riskianalüüs

Vajadusel nt suuremahuliste ja keerulisema iseloomuga hangete puhul soovime määratleda kriteerium riskianalüüsi, riskide kaardistamise ja maandamistegevuste osas ning eraldi kriteeriumina hinnata pakkuja poolt koostatud riskianalüüsi olemasolu ja kvaliteeti. Analüüsis peaksid olema välja toodud olulisemad koolitusperioodi jooksul ilmnedavad riskid ja nende maandamistegevused.

Riskianalüüsi hindamisel tasub tähelepanu pöörata ka sellele, kui palju käesoleva hanke spetsiifilisi riske on pakkuja välja toonud. Enamikel projektidel on terve hulk väga sarnaseid riske, nt ajakava ja eelarvega seotud riskid. Ainult sellistele üldlevinud riskidele pühendumine ei ole piisav. Välja tuleks tuua eelkõige just selle projekti olemusest sõltuvad riskid.

Hankija peaks olema võimeline sellisel juhul hindama, kas esitatud riskianalüüs on läbimõeldud ja põhjalik, arvestab objektiivselt potentsiaalseid riske - nii hankija- kui pakkujapoolseid, kui ka kolmandatest osapooltest ja asjaoludest tingitud riske.

Kriteerium	Riskianalüüs on läbimõeldud ja hõlmab erinevate osapooltega kaasnevate riskide analüüsi.
Hindamismetoodika	<p>20 punkti – vastab täielikult – Riskianalüüs on koostatud läbimõeldult ja põhjalikult, arvestab täielikult hankijast, pakkujast, koolitusel osalejatest ning välistest osapooltest ja asjaoludest tulenevate riskide ilmnemisega. Läbi on kaalutud kõik võimalikud lahenduste alternatiivid ja määratletud on riskide esinemise tõenäosus. Kõikidele riskidele on leitud leevendusmeetmed ning vajadusel kirjeldatud jääkriskid.</p> <p>10 punkti – vastab osaliselt – Riskianalüüs käsitleb enamlevinud riske ning kajastab võimalikke leevendusmeetmeid. Pakkuja ei ole läbi kaalunud kõiki võimalikke lahenduste alternatiive. Tegevuste loetelus ja riskide ilmnemisega arvestamises esineb mõningaid puudujääke.</p> <p>0 punkti – ei vasta või vastab vähesel määral – Riskianalüüs puudub või selles esineb olulisi puudusi ning kirjeldatud maandamistegevused ei ole piisavalt efektiivsed. Riskianalüüs on pealiskaudne või ei arvesta mitmete oluliste riskidega, mistõttu ei ole võimalik hinnata, kas soovitud eesmärged on võimalik esitatud tähtsajaks saavutada.</p>

5.11.10. Jätkutegevused

Kriteerium	Jätkutegevused (kui see on hankes asjakohane)
Hindamismetoodika	<p>20 punkti – vastab täielikult – Jätkutegevuste sisu on kooskõlas hanke tehnilises kirjelduses toodud eesmärkidega ja on sihtrühmale kohane. Tegevused on põhjalikult kirjeldatud, need on atraktiivsed ja täies mahus teostatavad. Koolitus ja jätkutegevused on omavahel väga oskuslikult seotud.</p> <p>10 punkti – vastab osaliselt – Jätkutegevuste sisu on osaliselt kooskõlas hanke tehnilises kirjelduses toodud eesmärkidega ja on valdavalt sihtrühmale kohane. Tegevused on kirjeldatud ja teostatavad, kuid vaid osaliselt atraktiivsed ja seotud koolitusega.</p> <p>0 punkti – ei vasta või vastab vähesel määral – Jätkutegevuste sisu ei ole seotud või on vähesel määral seotud hanke tehnilises kirjelduses toodud eesmärkidega ning vähesel määral sihtrühmale kohased. Tegevused on kirjeldatud ja teostatavad, kuid need on tavapärased ja ei haaku koolitusega.</p>

5.11.11. Lisandväärtus

Hindamisel tasub kaaluda, kas on vajadust lisapunktide andmiseks. Lisapunktide andmise võimalus tuleb sel juhul hanke kirjelduses välja tuua ja kirjeldada nende andmise põhimõtteid, sealhulgas

määratleda punktide maht ja andmise tingimused. Samas on oluline mõelda, mis on lisapunktide andmise eesmärk ja kas ei tasuks neid lisada peamiste hindamiskriteeriumite juurde. Soovi korral on siiski võimalik määrata eraldi üks hindamiskriteerium "lisapunktid" ning kehtestada selle kriteeriumi osakaal vastavalt olukorrale ja võimalusele.

Kriteerium	Lisandväärtus
Hindamismetoodika	10 punkti - Pakkuja on pakkunud teistele kriteeriumitele lisaks mingi täiendava lisaväärtuse, mis hankija hinnangul tagab programmi laiema mõju ja/või aitab kaasa teadmiste omandamisele ja/või koolituste korraldamisele (nt on kaasatud nõutust suurem projektimeeskond, rohkem koolitajaid, programmijuhil ja/või koolitaja(te)l on kutseregistrisse kantud täiskasvanute koolitaja kutse või andragoogika alane kõrgharidus ja/või bakalaureuse kraadist kõrgem kvalifikatsioon ja/või avaliku sektori kogemust (nt töökogemus avalikus sektoris või avalikule sektorile suunatud koolitusprogrammi väljatöötamine/koolituse läbiviimine), programmis on kasutatud personaalsemat lähenemist jne). Pakutud lisandväärtust tuleb hinnata võrdluses teiste pakkumustega

6. Pakkumuse hindamine

- 6.1. Pakkumuste hindamisel peab hankija rangelt **pidama kinni enda poolt kehtestatud hindamise korras kirjeldatud reeglitest.**
- 6.2. Asjaolu, et **hindamistulemus tekib hindamiskomisjoni liikmete hinnete keskmise väärtusena**, ei taga seda, et nende poolt omistatud subjektiivsed hinnangud hinnatavale muutuksid olemuselt objektiivseks. **Hindepunktid peavad olema põhjendatud, et nende asjakohasust oleks võimalik kontrollida.** Ainuüksi punktide andmist pakkumustele ei saa pidada hankija otsuse põhjenduseks. Vajadusel tuleb kaasata hindamisel väliseid eksperte, sest teatud erialaspetsiifilisi valdkondi ei pruugi hankija meeskond suuta mõistliku professionaalsusega hinnata, kui neil endal puudub vastav pädevus, töökogemus, haridus vms.
- 6.3. **Mida üldisemad on hindamiskriteeriumid ja -metoodika, seda avaram on hankija hindamisruum** ning seda põhjalikumad peavad läbipaistvuse tagamiseks olema hinnete põhjendused.
- 6.4. **Kulu hindamine**
  - 6.4.1. **Kulu ehk hinna komponent.** Tavaliselt hinnatakse kas teenuse maksumust kokku või ühe koolitusgrupi maksumust, kuid kokkuvõttes on selle eesmärk koolitusteenuse kogumaksumus. Hankijal tuleb määrata pakkumuste maksumuse kriteeriumid selliselt, et need oleksid seotud kogu või olulise osaga koolitusteenusest.
  - 6.4.2. **Hind on objektiivne näitaja ning selle eest antavad punktid ei tohiks olla subjektiivsed.** Kohane ei ole see, kui kriteeriumi „hind“ eest võivad hindajad anda punkte etteantud vahemiku piires omal äranägemisel.
  - 6.4.3. Koolituse **maksumuse kriteeriumid peavad kajastama realistlikult koolitusteenuse eripärasid** ning võtma arvesse nii pakkuja kui ka hankija vajadusi ning võimalusi.
  - 6.4.4. **Kui koolitust ostetakse gruppide, siis on mõistlik küsida hinda määratletud suurusega gruppide** (suurus võib olla ka vahemik, nt 8-12 osalejat) ja gruppide arvule. Hankijal on õigus küsida ka hinda selliselt, et pakkuja esitab mitu erinevat hinda - näiteks hind 3 grupi puhul ja hind 5 grupi puhul.
  - 6.4.5. Kui küsida hinda ühele osalejale ja pole kindlust, kui suur koolitusgrupp tuleb (ja nii ka hanke alusdokumentides märkida), siis on oht, et pakkumuste hinnad tulevad väga erinevad – **iga pakkuja peab ise otsustama, mis suurusega grupi järgi ta hinna arvutab ja kui suure riski**

võtab. Siin on oht nii ala- kui ülepakkumusteks, mis võivad viia teenuse kvaliteedi alla või üldse teenuse katkemisele või teenuse hinda liigselt tõsta. Kokkuvõttes moonutab see kogu protsessi ja tulemus ei pruugi olla hankija jaoks parim. Sellisel juhul on soovitus määrata miinimum inimeste arv või fikseerida kogumaksumus. **NB! Jälgige projekti rahastuse tingimusi, kui koolitust hangitakse projekti rahade eest.**

- 6.4.6. Hankijal on õigus koolituse maksumuse ühikuks määrata ka tunni hind.
- 6.4.7. **Hanke alusdokumentides tuleb määrata, mida pakkumuse hind peab sisaldama** – kas kõiki hankelepingu täitmise seonduvaid kulusid või mõnda konkreetset osa. Kui pakkuja ei pea esitama pakkumuse kogumaksumust, tuleb hanke alusdokumentides määrata, kes katab muud kulud (ruum, korraldus, tunnistused, materjalid, tehnika, ööbimine, transport, toitlustus, meelelahutus jne).
- 6.4.8. **Pakkumuse kogumaksumus.** Kui koolitus toimub näiteks ühepäevaseks, on tõenäoliselt kõige optimaalsem paluda pakkumuses esitada kõik koolituse läbiviimisega seotud kulud pakkumuse maksumusena kogumis. Enamasti puudub sellisel juhul objektiivne vajadus erinevaid kulukomponente eristada. Küll aga tuleks siin ka lähtuda sellest, kui pikk on ajaline vahe hanke läbiviimise ja koolituse toimumise vahel - mida pikem on periood, seda tõenäolisemalt võib hiljem tekkida vajadus muudatusteks.
- 6.4.9. **Hankijal võib olla ka vajadus viia koolitus läbi mitmes erinevas asukohas** või tellitaksegi mitu erinevates asukohtades toimuvat koolitust. Sellisel juhul tasub kindlasti hanke alusdokumentide ettevalmistamisel eristada erinevaid kulukomponente asukoha- ja ajapõhiselt.
- 6.4.10. **Erinevate kulukomponentide hindamine.** Kui koolitus toimub pikema perioodi jooksul mitme kontaktõppepäevana ning see tellitakse koos korraldusega, tasuks kaaluda koolituse läbiviimise, toitlustuse, ruumirendi, tehnika jm asjakohaste komponentide maksumuste eraldi väljatoomist. See osutub kasulikuks ja säästlikuks juhul, kui hankelepingu täitmise kestel tekib ootamatult vajadus kontaktõppena toimuv koolitus viia üle veebi ning vajadus toitlustuse ja koolitusruumi järele on ära langenud. Sellisel juhul koolituse läbiviimise reaalne kulu ehk hankelepingu tegelik maksumus nende kulukomponentide võrra väheneb.

Toitlustuse puhul oleneb koolituspäevade arvust ja õppeperioodist, kas küsida toitlustuse maksumust ühe õppija kohta päevas või koolitusperioodi jooksul kokku. Kui küsida ühe inimese toitlustamise maksumust ühe päeva kohta, on koolituse läbiviimise tegeliku hinna kujunemine kõige selgem ja läbipaistvam ning ei nõua muudatuste korral arvutuste tegemist.

Ruumi renditasude puhul tasub samuti paluda pakkujal esitada ruumi rendihind aja- ja asukohapõhiselt, päevade kaupa eristamise vajadus sõltub siin koolituse ajakavast ja meetodikast. Kui õppe läbiviimine toimub koolituse jooksul erinevates asukohtades (klassiruum, muu õppekeskkond, õuesõpe) või põimõppena, tasuks eristada asukohad ja rendipäevad pakkumuse maksumuses kindlasti eristada.

Tehnika maksumus. Koolituse läbiviimisel kasutatava tehnika maksumuse eraldi väljatoomine võib osutada kasulikuks kui koolituse läbiviimise korraldus mingil põhjusel muutub. Näiteks kui kontaktõppelt tuleb ootamatult üle minna veebiõppele ning hankija soovib tavalise ja enamlevinud MS Teamsi või Zoomi keskkonna asemel kvaliteetsemat ja interaktiivsemat õppekeskkonda või tehnilist lahendust. Näiteks olukorras, kus mitmes erinevas asukohas toimuv kontaktõpe asendatakse veebikoolitusega ning sellest tulenevalt muudetakse ka koolituse ajakava, on võimalik erinevates asukohtades tellitud tehniline lahendus asendada sama maksumuse piires kvaliteetse veebikoolituse läbiviimiseks vajaliku teistsuguse lahendusega.

Õppematerjalide kasutamise ja/või loomise maksumuse esitamine eraldi real on samuti võimalik nii ühe õppija kohta kui kogumis, sõltuvalt tellitava koolituse erisustest, kas

õppematerjale ja/või ligipääse materjalidele luuakse koolituse kestel juurde vastavalt osalejate arvule vms. Siin on hankija enda kaalutlusruum ja otsustuskoht, kas üldse ja kuidas on kõige mõistlikum sellisel juhul õppematerjalide maksumused välja tuua. Samuti võib asjakohasel juhul soovitada digitaalsete õppematerjalide või digitaalse õppekeskkonna kasutamise litsentsi maksumuse eraldi väljatoomist kasutaja- või perioodipõhiselt.

- 6.4.11. Erinevate komponentide maksumuste küsimiseks on kõige lihtsam koostada hanke alusdokumentide juurde **pakkumuse detailse maksumuse vorm** (vt Lisa 1), millel on eraldi ridadel välja toodud koolituse korraldamine, toitlustus ühe inimese kohta, ruumi rendi maksumus (päeva kohta või kokku), tehnika jm vahendite kasutamine. Konverentsikeskustes sisaldub tehnika rent sageli juba ruumi renditasu sees, kuid alati ei pruugi see nii olla.
- 6.4.12. **Teine võimalus on esitada kulukomponendid eraldi hindamiskriteeriumitena**, kuid sellisel juhul kujuneb hindamiskriteeriumite koguarv üpris suureks ning toob kaasa kohustuse määrata kõikidele kriteeriumitele asjakohased osakaalud. Küll aga võib kaaluda mõne komponendi esitamist eraldi hindamiskriteeriumina. Näiteks juhul, kui hankija on hanke alusdokumentides seadnud kohustuslikud nõuded, millele pakkumus peab vastama ning soovib hinnata baasnõudeid ületavaid lahendusi. Sellisel juhul on kõige lihtsam võimalus hinnata baasnõudeid ületavate lahenduste kriteeriumi meetodil "jah/ei". Teise võimalusena võib osakaaluna seada kriteeriumi eest omistatavad maksimumpunktid ning hindamise käigus esitada objektiivsed sisulised põhjendused, jättes need hanke ettevalmistamise käigus hindamismetoodikas üksikasjalikult kirjeldamata.

Soovitused

1. Pakkumuse maksumuse hindamine meetodil "vähim on parim" on järgmine:
Madalaima väärtusega pakkumus saab maksimaalse arvu punkte. Teised pakkumused saavad punkte proportsionaalselt vähem ja arvutatakse valemiga: "madalaim väärtus" / "pakkumuse väärtus" / "osakaal".
2. Juhime tähelepanu, et hankes on võimalik kasutada sotsiaalsete ja keskkonnahoidlike tingumusi. Mõlema kriteeriumite puhul kehtivad samasugused põhimõtted nagu kõigi muude nõuete osas, mis on varasemalt selgitatud ja kirjeldatud.
3. **Sotsiaalsete kriteeriumite** valik ei ole seaduses defineeritud ning siin eeldatakse pigem hankija valdkondlikku teadlikkust ning poliitilisi eesmärke. Näited sotsiaalsetest kriteeriumitest:
  - soodustada tööl erinevate sugude võrdse kohtlemise edendamiseks oluliste meetmete rakendamist (*equal pay*);
  - töö- ja pereelu ühildamine;
  - võtta tööle suurem arv ebasoodsas olukorras olevaid isikuid, kui on ette nähtud siseriiklike õigusaktidega;
  - ligipääsetavus võrdsetel alustel.
4. **Keskkonnahoidlikud kriteeriumid.** Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 11 kohaselt on nõutav, et liidu poliitika ja tegevuse määratlemisse ja rakendamisse integreeritakse keskkonnakaitse nõuded, eelkõige pidades silmas säästva arengu edendamist. Näited keskkonnahoidlikest kriteeriumitest:
  - vastutustundlik tegutsemine, võttes seejuures arvesse oma tegevuse mõju ümbritsevale looduskeskkonnale ja kogukonnale;
  - ressursside, sh energia, vesi jätkusuutlik kasutamine;
  - jätkuv püüe vähendada ja vältida saastet;
  - keskkonnateadlik tegutsemine, viies oma teadmisi ja mõtteviisi kogukonna ning koostööpartneriteni.

III Näited hangetest

Järgnevalt on toodud viited hangetele, mille osas saab inspiratsiooni koguda nii hindamismeetodite kui ka vastavus- ja kvalifitseerimistingimuste osas. Hanke tingimuste seadmisel lähtuge ennekõike oma lähteülesandest ja vajadusest, teise hanke üks ühele kopeerimine ei pruugi olla igas olukorras sobilik.

- **Hanke nimetus:** Keskastmejuhtidele ja tippjuhtide asetäitjatele valikmoodulite koolitusprogrammi väljatöötamine ja läbiviimine
Viitenumber: 225465
- **Hanke nimetus:** Koolitusprogramm moevaldkonna ettevõtetele
Viitenumber: 235814
- **Hanke nimetus:** Digioskuste koolitusprogrammi väljatöötamine ja läbiviimine
Viitenumber: 229995
- **Hanke nimetus:** Enesejuhtimise koolitusprogrammi väljatöötamine ja läbiviimine
Viitenumber: 232631
- **Hanke nimetus:** Eesti kultuuriruumi tutvustamine Eestis elavatele vähelõimunud püsielanikele ja uussisserändajatele
Viitenumber: 233375
- **Hanke nimetus:** Eesti keele koolitusteenuse tellimine IV
Viitenumber: 214348
- **Hanke nimetus:** Eesti Töötukassa juhtide arenguprogramm
Viitenumber: 211681
- **Hanke nimetus:** Arenguprogrammi väljatöötamine ja läbiviimine Eesti avaliku teenistuse tippjuhtide digikompetentside arendamiseks
Viitenumber: 213230
- **Hanke nimetus:** Õigusloome akadeemia korraldamine 2021. aastal (Justiitsministeerium)
Viitenumber: 230296
- **Hanke nimetus:** Argumenteerimise koolitusprogrammi väljatöötamine ja ellu viimine
Viitenumber: 232003

IV Muid juhendeid ja abimaterjale

Täiskasvanute koolituse seadus

- Eesti keeles: [Täiskasvanute koolituse seadus](#) ja [täienduskoolituse standard](#)
- Vene keeles: [TäKSi juhend](#) ja [täienduskoolituse standardi juhend](#)

Analüüsid ja uuringud

- Riigihangetega seonduvad analüüsid ja uuringud
<https://www.rahandusministeerium.ee/et/eesmargidtegevused/riigihangete-poliitika/kasulik-teave/analused-ja-uuringud>
- Kumpas-Lenk, K., Sukk, M., Mattisen, H., Kattai, E., Järvet, B. (2020). [Täienduskoolituse kvaliteet – vastutus, kitsaskohad, võimalused](#). Tallinn: Eesti Kõrg- ja Kutsehariduse Kvaliteediagentuur. ISBN 978-9949-481-87-3 (pdf). Kokkuvõtte täienduskoolitusasutuste kvaliteedi hindamistulemustest
- [Täienduskoolitusasutuste kvaliteedi hindamine 2020: tulemused ja õppetunnid](#). Koostanud: Kaija Kumpas-Lenk.

Juhendmaterjalid koolituste nõuete kirjeldamiseks

- Aruväli, S., Kaldas, H., Pilli, E. ja Reppo, S. (2016). Juhendmaterjal täienduskoolituse õppekava koostamiseks. Haridus- ja Teadusministeerium [eesti keeles](#), [vene keeles](#)
- Toom, A., Jalak, K. ja Ruus, E. (2018). Juhendmaterjal täienduskoolitusasutuse pidajale. Haridus- ja Teadusministeerium. [eesti keeles](#)
- Täienduskoolituste infosüsteem Juhan, mille koolitusportfellist võib leida ideid koolituse sisuliste nõuete kirjeldamiseks <https://koolitus.edu.ee/portfolio>
- Täienduskoolitusasutuste kvaliteedi hindamise materjalid
<https://ekka.edu.ee/lavendipohine-hindamine/>
- Juhend kvaliteetse e-kursuse loomiseks
<https://media.voog.com/0000/0034/3577/files/juhend%20kvaliteetse%20e-kursuse%20loomiseks.pdf>
- Digitaalse õppematerjali loomise soovitused <https://oppevara.edu.ee/kvaliteet/>
- Hea tava täiskasvanutele eesti keele õpetamisel
<https://integratsioon.ee/hea-tava-taiskasvanutele-eesti-keele-opetamisel>
- Komisjoni teatis „Sotsiaalne ostmine – juhend sotsiaalsete kaalutluste arvestamiseks riigihankes (teine väljaanne)“
https://www.rahandusministeerium.ee/sites/default/files/Riigihangete_poliitika/juhised/c_2_021_3573_f1_other_autonomous_act_et_v3_p1_1156678.pdf
- Keeltekoostamise pakkuvate koolitusasutuste koolituslubade taotlemise põhimõtted
<https://www.keeleamet.ee/et/eesmargid-tegevused/keeleafirmade-tegevuslubade-taotlemine>

Lisaks

Täienduskoolitusasutuste kvaliteedi hindamise läbinud koolitusasutused

<https://ekka.edu.ee/lavendipohine-hindamine/positiivse-hinnangu-saanud-asutused/>

Keeleameti heakskiidu saanud koolitusasutused [Keeleameti heakskiidu saanud firmad](#) | [Keeleamet](#)

Lisa 1. Pakkumuse detailse maksumuse näidisvorm

Pakkumuse detailse maksumuse vorm

Hankija nimi:

Hanke nimetus:

Viitenumber:

Nr	Nimetus	Kogus	Ühik	Ühiku hind, eurodes km-ta	Maksumus eurodes km-ta
Koolituse korraldamine asukohas X					
1	Koolituse korraldamine	1	koolitus		0,00
2	Ruumide rent	1	ruum		0,00
3	Koolituse toitlustamine	150	inimene		0,00
Koolituse korraldamine asukohas X maksumus kokku					0,00
Koolituse korraldamine asukohas Y					
4	Koolituse korraldamine	1	koolitus		0,00
5	Ruumide rent	1	ruum		0,00
6	Koolituse toitlustamine	150	inimene		0,00
Koolituse korraldamine asukohas Y maksumus kokku					0,00
Pakkumuse maksumus kokku eurodes km-ta					0,00
Käibemaks eurodes 20%					0,00
Pakkumuse maksumus kokku eurodes km-ga					0,00

Pakkuja peab täitma kõik kollasega tähistatud lahtrid. Pakkujal ei ole lubatud tabelit muuta.

Ühiku maksumused peavad olema esitatud ühe arvuna (mitte arvude vahemikena või muul moel), kuni kaks kohta pärast koma.

Koolitustel toitlustatavate inimeste kogused on eeldatavad. Koolituste toitlustusteenuste eest tasutakse vastavalt igale koolitusele registreerunud inimeste arvule ühiku hinna alusel. Registreerunud inimeste arv täpsustatakse enne iga koolituse toimumist.

Tegelik maksumus kokku sõltub toitlustatavate tegelikust arvust.

Pakkumus on jõus ____ päeva alates pakkumuste esitamise tähtpäevast.